

Preek Handelingen 14:8-20 - Dankdag

Broeders, zusters,

Het is denk ik zo'n anderhalve maand geleden dat in verschillende voetbalstadions één minuut stilte werd gehouden voor de aan ALS overleden voetballer Fernando Ricksen. Als zo'n heel stadion, waar het normaal een drukte is van jewelste, muisstil wordt dan is dat indrukwekkend. Het voelt bijna religieus. Onder mensen wordt dan een sterke verbondenheid ervaren, die boven de clubliefde uitgaat.

Maar in zo'n stadion kan de sfeer ook maar zo omslaan. Ik herinner me een gebeurtenis, dat ikzelf op een tribune zat bij een voetbalwedstrijd, waar twee groepen met elkaar op de vuist ging. Zeer bedreigend..... In zo'n mensenmassa kan grote verbondenheid ervaren worden, maar het kan ook omslaan en op drift raken. Dan is er geen houden meer aan.

In het zojuist gelezen gedeelte in Handelingen 14 krijgen Paulus en Barnabas ook te maken met een uitzinnige mensenmassa. De menigte was door het dolle heen. Ze riepen in hun Lykaonische dialect: 'de goden zijn in mensengedaante naar ons afgedaald!' Paulus en Barnabas zien het enthousiasme, maar ze verstaan er niets van en hebben dus ook niet meteen door wat er aan de hand is. Wat is er gebeurd?

Paulus en Barnabas zijn in Lystra beland nadat zij Ikonium met behoorlijke tegenstand van Joodse zijde te maken hebben gehad. En daar in Lystra was onder Paulus' toehoorders een gehandicapte man. Sinds zijn geboorte al was hij verlamd aan beide voeten. Hij kon niet lopen. En Paulus had gemerkt, terwijl hij sprak, dat de man geloof hechtte aan zijn woorden. We weten het niet, maar we mogen aannemen dat Paulus gesproken heeft over de Here Jezus, hoe Hij leefde, stierf en opstond uit de dood, maar ook over wat Jezus vertelde en hoe Hij mensen genas. Toen Paulus het geloof zag van de man, had hij hem aangesproken. Met de autoriteit van Jezus zelf klonk het: ga op je voeten staan! En de man was in de benen gesprongen, reken maar dat hij een vreugdedansje heeft gemaakt. Iedereen was uitzinnig en diep onder de indruk. Als een lopend vuurtje ging het nieuws door de stad. Alles kwam in beweging. Mensen werden geraakt. En ja, zo'n gebeurtenis wordt dan uitgelegd vanuit je eigen religieuze denkkader. Logisch.....

De mensen noemden Barnabas Zeus en Paulus die het woord voerde Hermes. Hoe komen ze erbij, zouden wij zeggen.

Misschien is het wel goed om te weten dat in Lykaonië en omstreken een verhaal rondging dat Zeus en Hermes ooit eerder als boodschappers van God in deze regio op bezoek zijn geweest. Vermomd als zwervers hebben ze onderzoek gedaan naar de gastvrijheid van de mensen. Nergens waren ze welkom. Totdat ze bij twee arme mensen kwamen. Zij ontvingen hen vriendelijk en gastvrij. De twee arme mensen werden vorsteljk beloond door de goden, maar de ongastvrije bewoners van de streek werden met een overstroming gestraft.

Geen wonder, nu onder de prediking van deze twee vreemdelingen, een verlamd geborene geneest, dat de wereld op z'n kop staat. Blijkbaar krijgen we een nieuwe kans van de goden. De plaatselijke priester komt al met een aantal stieren aanzetten en kransen. Vermoedelijk zullen die kransen om de nek van de stieren gehangen worden, als ze geofferd worden. Deze keer moeten ze het niet verpesten. Kosten nog moeite worden gespaard. Als wij nu maar een groot offer aan onze goden brengen, dan zullen zij ons gunstig gezind zijn. Voor wat hoort wat. Zo dacht men, zo zullen ze ons gunstig gezind zijn, zo wordt hun boosheid tot rust gebracht, zo zullen ze ons zegenen.

Het duurde even, maar toen kregen Paulus en Barnabas in de gaten wat er gaande was. Maar toen ze door hadden wat de mensen van plan waren reageerden ze direct. In onze tolerante, postmoderne tijd zouden we misschien wel reageren met begrip. Ach ja, ieder volk heeft zo z'n gebruiken. Zij hun goden, wij onze God. Zij hun manier om te laten blijken dat ze dankbaar zijn, wij de onze. Dat hoort misschien wel gewoon bij hun cultuur, zo gaan ze met gasten om. Waarom niet.....

Maar daar denken Paulus en Barnabas anders over. In plaats van al het eerbetoon te ontvangen, scheuren Paulus en Barnabas hun kleren. Een Joods gebruik waarmee in die tijd ontzetting en rouw werd aangegeven. En zo, met gescheurde bovenkleren, zeg maar zo'n beetje in hun ondergoed, sprongen zij naar voren en begonnen te schreeuwen. Mensen kijk nou eens naar ons. Zo lopen de goden er toch niet bij. Wij zijn echt in alles doodgewone mensen. En dat vertelt Paulus ook. Wij zijn ook maar zwakke mensen net als jullie!

Daarin is Paulus een waardige verkondiger van het goede nieuws. Hij plaatst zichzelf op

hetzelfde niveau als zijn toehoorders. Natuurlijk, hij heeft een bijzondere opdracht, een bijzondere taak, maar hij is een doodgewone vent. Mens onder de mensen. Niet Paulus is bijzonder, Zijn Zender is bijzonder!

Paulus roept het volk op met deze zinloze dingen te stoppen. De NBG vertaling heeft 'ijdel bedrijf'. Stop met dit lege gedoe en bekeer je tot de levende God die alles gemaakt heeft! Even tussen twee haakjes. De hele schepping-evolutie discussie die in onze tijd gevoerd wordt beperkt zich dus echt niet alleen tot Genesis 1. We zien hier Paulus, de grootste apostel aller tijden, verkondigen dat onze God de levende God is die alles heeft gemaakt. Ook in Handelingen komt de schepping ter sprake.

Er is nog iets dat opvalt in Paulus' woorden. In latere tijden is wel verondersteld dat God wel de Schepper is, maar dat Hij daarna de wereld als het ware aan z'n lot heeft overgelaten. Paulus neemt daar duidelijk afstand van. God de Schepper heeft zich niet onbetuigd gelaten, Hij gaf regen, vruchtbare tijden, oogst die kon worden binnengehaald, het bord eten voor je neus, de vreugde die je ervaart tijdens het samen eten. Van al dat mooie is onze God de Bedenker en het is namens die God dat ik hier sta en het is namens die God dat deze verlamde man weer loopt!

Toen ik dit zo las moest ik denken aan mijn vorige werk, bij Agapè. Wij leerden, en dat leerden we ook aan anderen, dat je altijd moest proberen het verlossingswerk van Christus te verkondigen. Dat woorden en gebeurtenissen als het ware aanknopingspunten, bruggetjes, waren om bij Christus uit te komen. Dan ga je jezelf wel afvragen of Paulus dat hier wel goed doet. Want zo'n verhaal over de goden Zeus en Hermes die in de mensenwereld afdalen is toch een prachtige brug naar Christus. Net als Zeus en Hermes onder de mensen verschenen is Jezus ook naar onze mensenwereld gekomen. Hij was ook nergens welkom en kwam uiteindelijk in een stinkende beestenstal ter wereld. Maar tegelijk was Hij ook zo anders dan Zeus en Hermes. Hij werd niet boos dat Hij geen eer ontving en dat er niet aan Hem werd geofferd. Nee, Hij draaide het om. Hij werd zelf een offer voor ons. Geen straf en oordeel, maar vergeving, genade.

Dat zou toch een prachtige manier zijn geweest om de Here Jezus ter sprake te brengen. Waarom doet Paulus dit nu zo? Het antwoord weten we natuurlijk niet zeker. Op andere plaatsen in het Nieuwe Testament zien we Paulus altijd Jezus centraal zetten. *Ik heb besloten niets anders te weten dan Jezus Christus en die gekruisigd* (1 Cor.2:2). Als hij de

kans had gekregen was hij ongetwijfeld uitgekomen bij de boodschap van het kruis. Maar we weten natuurlijk helemaal niet of Paulus dat verhaal van Zeus en Hermes wel kende. Mogelijk was het voor hem volstrekt onverwacht en niet te begrijpen waarom de mensenmassa hen voor deze goden aanzagen. En mogelijk heeft Paulus het verstandiger geacht om niet meteen bij de Here Jezus uit te komen. Zo iets als: Jezus is het antwoord, maar weten we wel wat de vraag eigenlijk is?

Paulus sluit aan bij de ervaring van z'n publiek. En daarin durft hij best radicale dingen te zeggen. Hij noemt de godsdienstige praktijken van de mensen 'een ijdel bedrijf', zinloos gedoe. En dat zegt hij te midden van een joelende menigte, hè! Je moet het maar durven. Maar behalve dat hij op de zinloosheid van hun godsdienst wijst, laat hij ook Gods nabijheid zien. Onze God is aanwezig in het alledaagse, gewone leven. En dat brengt ons meteen bij Dankdag. God is betrokken bij de regen die valt, God zorgt voor de vruchtbaarheid van het land, het eten op je bord, de kleding die je draagt, het dak boven je hoofd. Dat heb je niet aan jezelf te danken. Daar zit een Afzender achter...

Ach, wie kent niet de ervaring bij een ondergaande zon, of bij een regenboog. Ongetwijfeld zijn de prachtige kleuren heel rationeel te verklaren, maar ik heb wel eens iemand die zich geen christen zou noemen horen zeggen dat je bij de aanblik van zoiets moois bijna gelovig zou worden. Vorige week, liep ik, na de eerste nachtvorst, op de heide in de omgeving van Wapenveld, toen de zon opkwam. Een moment van verwondering....

En iets dergelijk ervaren mensen ook bij bijvoorbeeld een geboorte van een kind. Daarbij raak je verwonderd, onder de indruk, dankbaar. Ook niet gelovigen ervaren dat als het als een wonder. Daar moet toch een ontwerper achter zitten.....

En dat geldt toch voor heel veel dingen. Neem nu de regen. Op school heb je geleerd hoe het in elkaar zit.

Zeewater wordt verwarmd door de zon, waardoor er damp opstijgt, die damp vormt geleidelijk een wolk. Die wolk wordt zo zwaar dat ze door de koude lucht neerslaan in neerslag, de neerslag komt terug in de rivieren, die weer richting de zee lopen, en zo is het kringetje weer rond.

Dat is de theorie. Maar in de praktijk heb je niet zoveel aan die theorie. Wie landbouwer is weet het wel. Je kunt verlegen zitten om regen, zoals velen vorig jaar hebben ervaren, of je kunt er veel te veel van hebben, zodat je het land niet op kunt, zo drassig. We hebben het allemaal niet in de hand.

Regen en zon, vruchtbaarheid een goede oogst, het zijn geschenken.

En zo mogen we ook naar ons werk kijken. Want werk hebben, waar je plezier en voldoening in mag vinden, waar je iets mag betekenen, dat is toch een zegen. Daar wordt je dankbaar van. En wat dacht u van familie of vrienden. Zoals Toon Hermans zo mooi zegt: wie iemand heeft die met je lacht en met je grient, kan zeggen: ik heb een vriend. Het zijn geschenken van God. Vreugde, blijdschap, maar ook humor en lachen zijn geschenken. Daar kun, daar mag, ik zou bijna zeggen, daar moet je dankbaar voor zijn! Zeker op een dag als vandaag. Dankdag voor gewas en arbeid. Dankdag mag tegengif zijn tegen al het cynisme waar we in onze tijd mee worden geconfronteerd. Hoewel er heel wat wordt af geklaagd in onze tijd en in ons land, hebben we het zelden zo goed gehad. Ik las onlangs van een moeder die in haar gezin een 'dankpot' heeft ingesteld. Op haar tafel staat een jaar lang een grote pot, waar de gezinsleden briefjes in mogen stoppen met dankonderwerpen. Tel je zegeningen! Tijdens het familiediner met kerst worden de briefjes gelezen. En zo komen er heel wat dankonderwerpen op tafel. Dingen die je door de drukte van het leven allang weer vergeten bent. Een mooi gebruik.

In feite doen we dat vandaag ook. Onze zegeningen tellen. Samen danken. Ons realiseren hoe goed het afgelopen jaar weer is geweest voor velen van ons. En natuurlijk, we vergeten hen niet voor wie het een zwaar jaar is geweest. Onze zieken, onze rouwdragenden, broeders en zusters die tikken van het leven hebben opgelopen. Maar vandaag is het dankdag. En we willen onze dankonderwerpen heel bewust adresseren. De Afzender, de Gever van zoveel goeds, onze hemelse Vader. Want Hij is zo nabij, zegt Paulus. Hij laat zich niet onbetuigd. Hij zegent ons, juist in die gewone alledaagse dingen. Daar zit Zijn hand achter. Daar moeten we oog voor hebben. En daarom geven we onze dank aan Hem terug.

Dankbaarheid, niet zoals die priesters in Lystra, die met stieren kwamen aanzetten om hun goden gunstig te stemmen of om iets van hen gedaan te krijgen. Nee, dankbaarheid als antwoord op Gods gulle, gevende genade. Ook dit jaar ging de zon weer op over bozen en goeden en liet Hij het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen (Matt.5:45). Dat is genade.

Niet voor niets heeft het Griekse woord voor dankbaarheid in het Nieuwe Testament, 'eucharistia', middenin het woordje 'charis' staan en dat betekent 'genade'. Dankbaarheid is

letterlijk van genade spreken en van genade leven. Elke dag. Vol verwondering. Dankbaarheid is de Afzender, God de Vader, door Zijn Zoon Jezus Christus, samen met de Heilige Geest, loven en prijzen en dankbaar verder leven, soms tegen de klippen op, soms met een brok in de keel, soms aan den lijve de gebrokenheid of pijn voelend. Over dat laatste gesproken. Dat ontdekt Paulus letterlijk aan den lijve. Hij heeft de massa weten te bewegen hen niet te offeren. Maar dan komen er Joden uit Ikonium, die bij diezelfde mensen kwaadspreken van Paulus en ze ompraten. Zo beïnvloedbaar als ze zijn, stenigen ze Paulus, zodat hij voor dood blijft liggen. Het is als die voetbalsupporters. De ene keer vereend tijdens één minuut stilte en het andere moment gevaarlijk op drift en vijandig. Zo ging het daar in Lystra ook.

Jezus had ooit gezegd dat een dienaar niet meer is dan z'n Heer. Paulus merkt het! In feite maakt hij hetzelfde mee: eerst was het 'hosanna!', nu is het 'kruisig hem – stenig hem!' Maar godzijdank staat hij weer op, als een wonder.

Maar niet nadat discipelen, medechristenen dus, om hem heen zijn gaan staan, voor hem gebeden hebben. Ook dat is genade. De genade van broeders en zusters om je heen. De genade van een biddende gemeente. Wat kun je daardoor bemoedigd worden. De genade van Christus zelf, van wiens liefde niets ons kan scheiden. Nee, we hoeven God niet voor alles te danken. Er is ook kwaad, er is ook tegenstand, er is ook lijden en pijn. Daar danken we God niet voor. Daartegen bidden we en strijden we, in Zijn Naam, of we dragen het in Zijn kracht. Niet danken vóór alles, maar we blijven God wel danken ónder alles, onder alle omstandigheden, omdat Zijn goedheid niet ophoudt, omdat Zijn genade er elke dag is, voor ons én voor anderen.

In Openbaring 5 lezen we dat elk schepsel in de hemel en op de aarde, onder de aarde en op de zee God groot maakt en dankt:

Aan Hem die op de troon zit, en aan het Lam zij de dankzegging, de eer, de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid.

Het lijkt me goed dat wij met hen meedoen. Want onze Goede God is het meer dan waard.

AMEN